

תוכן עניינים

שער א': קיצור תוחלת החיים של הנפגע	1
פרק א': כללי	1
פרק ב': הילכת השנים האבודות - הילכת אטינגר	3
1. כללי	3
2. זכויות התביעה בגין מות הניזוק	3
3. פסק-דין אטינגר במלואו	5
4. קיצור תוחלת החיים של הניזוק לאחר גיל פרישה	41
5. השפעת "הילכת אטינגר" על תביעות שתלויות ועומדות וכן על הסכם פשרה	43
6. זכות פיצוי עצמאית בשל "אובדן או קיצור תוחלת חיים"	82
7. קיצור תוחלת חיים עקב מחלה טרם הפגיעה	83
8. שיעור תגמולי המל"ל שיש לנכות מסך הפיצוי הנפסק לניזוק בנסיבות בהן נקבע כי נתקצרה תוחלת חייו	85
שער ב': תביעת עזבון ותלויים	87
פרק א': מבוא	87
פרק ב': היורשים בתביעת העזבון	89
1. כללי	89
2. תביעת העזבון לפיצוי בגין איבוד הכרה של המנוח	90
2.1 כללי	90
2.2 ניכוי הוצאות המחיה התעוררה בתקופת השהות במוסד האשפוז ותקופת ה"שנים האבודות"	90
פרק ג': שיטת חישוב הפיצוי - הלכה למעשה	95
1. כללי	95
2. יישום "שיטת הידות" - ה"שיטה הדינאמית"	98
3. שלבי ביצוע חישוב הפיצוי	99
פרק ד': תביעות מקבילות	101
1. מניעת פיצוי כפל במתחם החפיפה על דרך של קיזוז וניכוי	101
2. ראשי נזק מחוץ לתחום החפיפה	101
שער ג': תביעת התלויים	103
פרק א': מבוא	103
פרק ב': זכות התביעה של התלויים	105
1. כללי	105
2. הפסדי תלות מהם?	108
פרק ג': דרכי הגשת תביעת התלויים על-פי פקודת הנזיקין	109
פרק ד': הגדרת תלויים	111

115..... פרק ה': מישור היחסים בין התלויים לבין העזבון

119..... פרק ו': שיטת חישוב הפיצוי - שיטת הידות

125..... פרק ז': הלכת הניכוי

פרק ח': היבלעותה של תביעת הבנים כיורשי העזבון בתקבולי המוסד לביטוח לאומי

141.....

פרק ט': זכות התלויים מוגבלת לנזק ממוני בלבד

145.....

פרק י': מעמדם של חברי קיבוץ כתלויים

147.....

פרק י"א: ידועה בציבור

149.....

1. כללי - המובן המשפטי של הדיבור "בן זוג"

149.....

2. "ידועה בציבור" בגדר הגדרת "בן זוג"

150.....

פרק י"ב: התיישנות תביעת התלויים

153.....

פרק י"ג: אם חד-הורית וילדיה

155.....

פרק י"ד: הילכת הניכוי מהניכוי

161.....

שער ד': שיקולי בית-המשפט בקביעת הפיצויים לעזבון ולתלויים (אלמנה - ילדים ואחרים) ודוגמאות לפסיקת הפיצויים

165.....

פרק א': כללי

165.....

פרק ב': גיל ותקופת התמיכה בילדים

167.....

פרק ג': האם זכות התביעה של "ילד" מכוח סעיף 78 לפקודת הנזיקין, נתונה גם לילד שהוא בגיר ועצמאי, מבחינה כלכלית

171.....

פרק ד': סיכויי האלמנה להינשא כנימוק להפחתת התמיכה

175.....

1. כללי

175.....

2. נישואין מחדש בפועל - ביצוע הפחתה

175.....

3. השלכות נישואין שניים על היתומים מאם

176.....

פרק ה': גירושין אפשרי של בני הזוג כבסיס להפחתת הנזק

179.....

פרק ו': אובדן שירותי אב

181.....

פרק ז': תשלומים לקרן פנסיה - ניכויים

185.....

1. ניכוי תשלומים שקיבל הניזוק מקרן פנסיה

185.....

2. ניכויים של תגמולים החדשיים המשתלמים על-ידי הקרן מהפיצויים

186.....

שער ה': ביטוח לאומי קצבאות לאלמנה ולתלויים

189.....

פרק א': שיעור קצבת תלויים - סעיף 132 לחוק

189.....

1. הדין

189.....

2. "שלושה ילדים ויותר" - סעיף 132(5)(ג) לחוק

190.....

3. חישוב קיצבת התלויים - סעיף 132 לחוק

190.....

פרק ב': מענק לאלמנה - סעיף 133 לחוק

193.....

פרק ג': קצבה למפרע לבן זוג תלוי - סעיף 134 לחוק

195.....

פרק ד': אלמנה שחזרה ונישאה - סעיף 135 לחוק

197.....

פרק ה': קצבה כשיש תלויים אחרים - סעיף 136 לחוק

201.....

פרק ו': תלויים חלקיים - סעיף 137 לחוק	203
פרק ז': תקנות בדבר תשלומים וחלוקתם - סעיף 138 לחוק	205
פרק ח': גבול הקצבאות - סעיף 139 לחוק	207
פרק ט': הגדלת קצבת תלויים - סעיף 140 לחוק	209
פרק י': הצמדת קצבת תלויים למדד - סעיף 141 לחוק	211
פרק י"א: מענק ליתום שהגיע למצוות - סעיף 143 לחוק	213
פרק י"ב: הכשרה מקצועית ודמי מחיה לאלמנה ויתום - סעיף 144 לחוק	215
פרק י"ג: הפחתת גמלה, השהיתה או שלילתה - סעיף 145 לחוק	217
שער ו': תמצית ההלכה הפסוקה - תביעת עזבון ותביעת התלויים	219
1. תביעת עזבון - אחות מנוח אינה בגדר תלויה או יורשת - פיצוי כולל	219
2. תביעת עזבון - פטירה מספר ימים לאחר התאונה - פיצוי כולל	219
3. תביעת עזבון - מורה	220
4. תביעת עזבון - פיצוי כולל 756,400 ש"ח	220
5. תביעת עזבון - בעלים ומנהל של עסק לממכר פירות - פיצוי כולל: תביעת התלויים (לאחר ניכוי תקבולי המל"ל בסך של 211,900 ש"ח) ובסה"כ	221
6. תביעת עזבון - בן 11 - פיצוי כולל 768,359 ש"ח	222
7. גובה הפיצויים לעזבון ולתלויים - מקרה של רשלנות באבחון של מחלת סרטן שגרמה למות המטופלת	222
8. זכותו של אדם, שניזוק עקב מעשה עוולה ונתקצרה תוחלת חייו, לפיצוי בגין אובדן יכולת ההשתכרות שלו "בשנים האבודות"	226
9. פיצויים מחברת ביטוח של אוטובוס פוגע - האם היה מקום להפחית מסכום הפיצויים המגיעים לתלויים סכום שהתקבל משותפו של המנוח?	230
10. ביטול הפחתת נזקן של אלמנות בשל האפשרות שינשאו שנית	231
11. גיל פרישה לאחר שהילדים כבר בגירים - תאונת דרכים ביום חתונת הבן	233
12. תביעת עזבון - רוכב אופנוע - תחומי עיסוק שונים בהם מדריך רכיבה על סוסים	237
13. בסיס השכר של המנוח בעבר	238
14. אם קצבאות השארים המשתלמות לאלמנה מהצבא הן בנות ניכוי, או שמא יש להתבונן עליהן כעל תשלומים מכוח חוזה ביטוח?	241
15. פיצוי כולל 129,000 ש"ח - פגיעות בברך שמאל ובשני הקרסוליים	242

16. כספי צבירת פנסיה אינם עולים בכדי כספי ירושה וצריכים להיות מנוכים	242
17. דחיית בקשת עזבון לתיקון סיבת המוות	243
18. בסיס שכרה של אלמנה שלא עבדה בחיי בעלה - המשפט המחוזי הפחית את הפיצוי הכולל בגין אובדן שירותי בעל ואב לסכום של 300,000 ש"ח	244
19. פיצוי כולל 456,800 ש"ח - תביעת עזבון אריתראי	245
20. תביעת תלויים בהם ילדים בגירים	246
21. תביעת עזבון בגין השפעת התאונה על מצבו הנפשי של המנוח - מזיקים בנפרד שגרמו לנזק אחד שאינו ניתן לחלוקה	247
22. תביעת עזבון של מנוח אשר נפגע בשתי תאונות דרכים	248
23. תביעת יורשי עזבון ותלויים תביעת התלויים 348,567 ש"ח, תביעת עזבון 320,811 ש"ח	249
24. פיצוי כולל לפני ניכוי 215,050 ש"ח - פטירה שנה לאחר תאונת הדרכים	250
25. תביעת עזבון - המנוח בן 40 במותו	250
26. פיצוי כולל 47,000 ש"ח - קיפוח חיים בתאונת אופנוע ללא ביטוח	251
27. פיצוי כולל לפני ניכוי 702,000 ש"ח - פטירת הנהג והנוסעת ברכב	251
28. פיצוי כולל 557,910 ש"ח - פטירת מהגר עבודה מתאילנד	252
29. תביעת עזבון - קיבל מעת לעת גמלאות הבטחת הכנסה	252
30. תביעת עזבון - צעיר בן 16 - פיצוי כולל 1,018,693 ש"ח	253
31. תביעת עזבון - גבר בן 51 - פיצוי כולל לפני ניכוי 470,476 ש"ח	253
32. פלשתיני שנדרס למותו על-ידי גיפ צבאי - פיצוי כולל כ- 388,000 ש"ח	254
33. תביעת עזבון - פיצוי כולל 440,274 ש"ח	254
34. תביעת עזבון - פיצוי כולל 691,131 ש"ח	254
35. תביעת עזבון - פיצוי כולל לפני ניכויים 3,234,219 ש"ח	255
36. תביעת עזבון - הפיצויים הכולל: לפני ניכויים (ולפני תוספת טיפולים פסיכולוגיים) 1,574,850 ש"ח ובמעוגל 1,575,000 ש"ח	256
37. מנוח חסר תלויים שמצבו המשפחתי אינו ידוע ולוט בערפל	257
38. באשר להבחנה בין תביעה על-פי הפקודה לבין תביעה על-פי חוק הפלת"ד, אין בפסק-דינו של כב' השופט ריבלין (הלכת אטינגר) הבחנה שכזו. פסק-הדין מהווה שינוי מהותי בהלך המחשבה בכל הנוגע לפיצויים בגין השתכרות "בשנים האבודות", ואין בו כדי לבטל את הלכת גבריאל הישנה במקרים מסויימים בלבד כי אם משנה אותה כליל	257

39. אומנם הלכת השנים האבודות מהווה שינוי מהותי, ובדרך-כלל כאשר מדובר בשינוי מהותי בחוק, לא מחילים אותו רטרואקטיבית, ואולם כאן מדובר בשינוי מהותי בתקדים, שניתן על-ידי בית-משפט העליון, ולא בחוק. מהותו של התקדים, שהוא משנה מצב משפטי קיים, לעיתים תוך אקטיביזם שיפוטי, ומחיל את השינוי מיידית על המקרה התלוי ועומד בפניו. הדבר נעשה הן במקרים של שינוי בדין פרוצדורלי והן במקרים של שינוי בדין המהותי..... 257

40. תביעת עזבון - תביעה לתשלום פיצויים לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים..... 258

41. בהיעדר נסיבות המצדיקות הליכה בדרך אחרת, יש לחשב את ההפסד לתלויים ולעזבון על-פי שיטת הידות..... 264

42. האם קיצבת נכות כללית אשר קיבלה המנוחה בחייה הינה בגדר נזק בר-פיצוי, בבחינת הפסד העזבון בגין "השנים האבודות"?..... 274

43. הדיווח שהגיש המנוח לשלטונות מס הכנסה או למוסד לביטוח לאומי יכול לשמש ראיה להכנסתו האמיתית. דיווח כזה יכול לשמש הודאת בעל-דין וראיה חזקה נגדו, אם לא יביא ראיות של ממש לסתירת הודאתו, או לסתירת החזקה שדיווחיו לשלטונות בזמן אמת משקפים את הכנסתו האמיתית. הצהרה של אדם בפני פקיד השומה על הכנסתו אינה עניין של מה בכך ובית-המשפט ייתן לה את המשקל המתאים. אך עדיין פתוחה בפני התובע הדרך להוכיח שהכנסתו האמיתית היתה גבוהה יותר..... 288

44. האם הכנסות שנתקבלו על-ידי המנוחה, לאחר גיל הפרישה, ואשר נפסקו עם מותה, הינם ברי-פיצוי ונחשבים כהפסד "בשנים האבודות" שבין מועד פטירת המנוחה לבין תוחלת חייה הצפויה. במסגרת הכנסות אלו, נכללים רנטה מגרמניה, פנסיה וקצבת זקנה..... 288

45. אמנם התובעים טענו כי יש לפצותם גם בגין הוצאות נוספות, הוצאות סעודת האבל, אוכל לימי השבעה וכדומה, אלא שבהתאם לפקודת הנזיקין יכול עזבון המנוח לתבוע מהמזיק "הוצאות קבורה" ואין לכלול בפיצויים "סכום ששולם או שחייבים לשלמו לרגל האבל על המת" - אין בית-המשפט פוסק פיצוי בגין הוצאות על האבל להבדיל מהוצאות הקבורה..... 292

46. שכר ממוצע לעובדי השטחים..... 292

47. קיים שוני מהותי בין תביעת התלויים, התובעים על הנזק הכלכלי שנגרם להם עקב מות התומך, לבין תביעת העזבון. העזבון בא בנעליו של המנוח מכוח הוראת סעיף 19 לפקודת הנזיקין החלה גם במסגרת חוק הפיצויים. ממילא לא ניתן לנכות מהעזבון, שאין הוא משקף אלא את המנוח עצמו על שלל נכסיו, את הזכויות שעמדו למנוח עצמו. המנוח היה בעל רכוש. רכוש זה עובר לעזבונו..... 302

48. החישוב עבור אובדן יכולת ההשתכרות בשנים האבודות ייעשה לפי שיעור של 30% מהשכר הממוצע במשק לתקופה של 46 שנים תוך היוון כפול. בנוסף, יש לבטל את הפיצוי עבור שנות השירות הצבאי האבודות 303.

49. האם הלכת השנים האבודות שנקבעה בפסק-הדין ע"א 140/00 חלה במקרה הנדון? 306.

50. בית-המשפט ייחשב בתיק זה את תביעת התלויים לפי שיטת הידות הנהוגה בפסיקה וייתן את דעתו לגבי הפיצוי בגין אובדן יכולת ההשתכרות של המנוח ב"שנים האבודות" על-פי הילכת אטינגר כאשר התובעים לא זכאים כמובן לפיצוי כפול, אלא יש לבחון את שתי שיטות החישוב ולפצות את התובעים בסכום הגבוה יותר על-פי שיטת החישוב שתבחן על-ידי בית-המשפט 311.

51. לדעתי יש לפעול במקרה זה על-פי הטכניקה הרביעית. משבחר בית-המשפט העליון להחיל את ההלכה החדשה על המתדיינים בתיק הספציפי של עזבון המנוח אטינגר, אין להפלות בינם לבין כל מתדיין אחר שתביעתו תלויה ועומדת, עקרון השוויון כעקרון יסוד בשיטת המשפט שלנו מחייב זאת. לא מצאתי כל הצדקה להפלות בין ניזוק תאונת דרכים לבין ניזוק אחר, דין אחד לכולם 311.